

Litigació climàtica

Alexandre Peñalver i Cabré
Universitat de Barcelona
Juny 2020

EUDEL *Jean Monnet Chair on
European Union
Environmental Law*

Continguts

1. Què és la litigació climàtica?
  2. Tipus de litigació climàtica
  3. Situacions jurídiques protegides
  4. Actuacions recurribles
  5. Capacitat
  6. Legitimació
  7. Pretensions i contingut de les sentències
  8. Mesures cautelars
  9. Execució de sentències
  10. Limitacions econòmiques
- Conclusions

1. Què és la litigació climàtica?

Litigis sobre canvi climàtic

- “Aquellos casos que han sido llevados ante instancias administrativas, judiciales o investigativas, que presentan cuestiones de hecho o de derecho de aspectos científicos del cambio climático o esfuerzos de mitigación y adaptación al cambio climático.” (...) excluye casos donde la discusión sobre el cambio climático es circunstancial e irrelevante para el futuro de la legislación relativa al cambio climático” (PNUMA, 2017, *El estado del litigio en materia de cambio climático. Una revisión global*. p. 10 i 11).
- 984 casos: 654 casos als EUA i 230 a la resta del món (PNUMA, 2017).
- 1562 casos: 1213 casos als EUA i 359 a la resta del món (U.S. Climate Change Litigation data base, Sabin Center for Climate Change Law at Columbia Law School) <http://climatecasechart.com/about/>
- 374 casos a la resta del món i 13 casos a l'Estat espanyol (Climate Change Litigation of the World of Grantham Research Institute on Climate Change) <https://climate-laws.org/cclow#map-section>
- Molts casos ordinaris i pocs casos estratègics.

1. Què és la litigació climàtica?

- Litigis amb la finalitat de fer front al canvi climàtic (mitigació, adaptació i reparació dels danys causats pel canvi climàtic).
  - Contra decisions normatives o executives o inactivitat d'ens públics contràries al canvi climàtic.
  - Contra actuacions o passivitat de particulars contràries al canvi climàtic
  - Contra decisions normatives o executives d'ens públics favorables al canvi climàtic
- Globalització judicial climàtica *versus* autonomia processal estatal.

1. Què és la litigació climàtica?

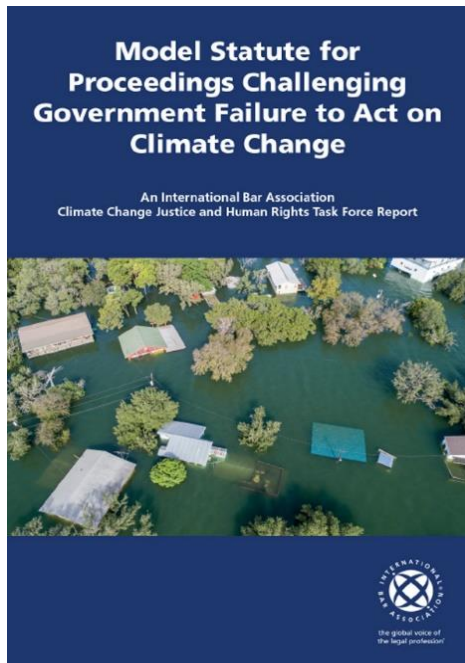
PNUMA, 2017, *El estado del litigio en materia de cambio climático. Una revisión global*. Nairobi: PNUMA

1. Què és la litigació climàtica?

Greenpeace, 2018, *Holding your Government Accountable for Climate Change: A People's Guide*

1. Què és la litigació climàtica?

International Bar Association, *NEW MODEL STATUTE FOR CITIZENS TO CHALLENGE GOVERNMENTS FAILING TO ACT ON CLIMATE CHANGE, An International Bar Association Climate Change Justice and Human Rights Task Force Report, 2020*

2. Tipus de litigació climàtica

En funció dels tribunals (o organismes internacionals de control de compliment)

- Internacionals globals: CDH, CDI o CDESC de Nacions Unides.
- Internacionals regionals: TEDH, Comissió Interamericana de Drets Humans o Aarhus CC.
- UE: TJUE i Comissió.
- Estats: tribunals estatals (constitucionals, ordinaris, administratius).

2. Tipus de litigació climàtica

En funció de les parts

➤ Entre particulars

- De diversos estats (Dret internacional privat + Dret UE).
  - Lliuya v. RWE sobre riscos a la propietat per inundacions (sentència del Tribunal d'Apel·lació de 20/11/2017 que estima el recurs contra la sentència desestimàtoria del tribunal regional de Essen i declara admissible el cas).

- Del mateix estat (Dret estatal privat o públic + Dret UE).
  - American Electric Power v. Connecticut sobre reducció GEH (sentència del TS desestimàtoria de 20/06/2011).
  - Native Village of Kivalina v. ExxonMobil sobre danys d'empreses elèctriques i petroleres a Alaska (sentència del TS desestimàtoria de 20/5/2013).

2. Tipus de litigació climàtica

➤ **Entre ens públics**

➤ Del mateix estat (Dret estatal + Dret UE):

- Massachusetts v. US EPA sobre negativa a regular les emissions de GEH del transport (sentència del Tribunal d'Apel·lació desestimatòria de 26/06/2008 després de Sentència del TS de 2/4/2007 estimatòria de la legitimació).
- Commune de Grande-Synthe v. France (recurs presentat el 23 de gener de 2019 al Consell d'Estat per aquest Ajuntament costaner contra el Govern francès per acció insuficient sobre canvi climàtic).

➤ Entre estats (Dret internacional públic + Dret UE).

➤ Entre UE i estats -comerç d'emissions- (Dret UE).

- UE contra estats (recurs d'incompliment)..
- Estats contra UE (recurs d'anul·lació i d'omissió).

➤ **Ens públics contra particulars** (Dret públic estatal UE + Dret UE).

- New York City v. BP Chevron sobre els danys causats per les emissions GEH de cinc grans empreses petroleres (pendent el recurs al Tribunal Federal 2nd Circuit contra sentència del Tribunal Federal de Districte desestimatòria de 26/7/2018).

2. Tipus de litigació climàtica

➤ **Particulars contra ens públics** (Dret públic estatal + Dret UE)

➤ Estimatoris

- Particulars v. Comisión Regulatoria de Energía (CRE) sobre nivell d'etanol al combustible (Cas Etanol, sentència de la Cort Suprema de Mèxic de 22 /1/ 2020).
- Urgenda v Govern holandès sobre insuficiència mitigació (sentència del Tribunal de Districte de 24/6/ 2015 confirmada pel Tribunal d'Apel·lació de l'Haya de 9/10/ 2018 i pel Tribunal Suprem el 20/12/2019).
- Demanda Generaciones Futuras v. Minambiente sobre desforestació de l'Amazònia (sentència de la Cort Suprema de Justicia de Colòmbia de 5/4/2018 que estima recurs d'apel·lació contra la sentència desestimatòria).
- Cumbre Agraria et al. v. Colòmbia sobre activitats extractives (sentència de la Cort Constitucional de Colòmbia de 8/2/2016).
- Asghar Leghari v. Pakistan sobre manca d'aplicació dels plans de canvi climàtic (sentència del Tribunal d'Apel·lació de 14/2/2015).
- In re Court on its own motion v. State of Himachal Pradesh and others sobre manca d'actuació en adaptació (sentència del Tribunal Nacional Ambiental de l'Índia de 6/2/2014).

2. Tipus de litigació climàtica

➤ Desestimatoris

- Unió de Dones Suïsses Grans para la Protecció del Clima v. Consejo Federal Suizo sobre insuficiencia mitigació [Verein KlimaSeniorinnen Schweiz v. Bundesrat], (sentència del Tribunal Suprem de 20/5/2020 que desestijma l'apel·lació contra la sentència desestimària del Tribunal Federal Administratiu de 27/11/2018).
- Juliana v. US sobre mitigació insuficient (sentència del Tribunal Federal 9th Circuit de 17/1/2020 amb un vot particular de Josephin L. Staton, que estima el recurs contra la sentència del Tribunal de Districte d'Oregon de 20/9/2016 d'admissió).
- Family Farmers and Greenpeace Germany v. Germany sobre mitigació insuficient (sentència del Tribunal Administratiu de Berlín de 31/10/2019)
- Thomson v. Minister for Climate Change sobre insuficiència del INDC (sentència del Tribunal Superior de Nova Zelanda de 2/11/2017).
- In re Vienna-Schwechat Airport Expansion v. Govern d'Austria sobre ampliació de l'aeroport de Viena (sentència desestimària del Tribunal Federal Administratiu d'Austria de 03/2018 després que la sentència del TC 06/2017 anulés la sentència estimària del Tribunal Federal Administratiu d'Austria de 02/2017).P
- USH Sweden, Nature & Youth Sweden, et al. v. Government of Sweden per la venda d'empreses tèrmiques i mines de carbó a una empresa estrangera (sentència del Tribunal de Districte d'Oslo de 12/2016).

2. Tipus de litigació climàtica

➤ Pendants

- Plan B Earth and Friend of the Earth v. Secretary of State for Transport sobre ampliació de l'aeroport internacional de Heathrow (pendent el recurs al Tribunal Suprem contra la sentència del Tribunal d'Apel·lació de 27/2/2020 que anula la sentència desestimària del Tribunal Administratiu)
- Natur og Ungdom i Greenpeace Norden v. Govern de Noruega sobre explotacions d'hidrocarburs (pendent el recurs al Tribunal Suprem contra la sentència del Tribunal d'Apel·lació de 22/1/2020 que desestima el recurs contra la sentència del Tribunal de Districte d'Oslo de 4 de gener de 2018).
- Friends of the Irish Environment v. Ireland sobre mitigació insuficient (pendent el recurs d'apel·lació contra sentència desestimària del Tribunal Superior d'Irlanda de 19/9/2019).
- Armando Ferrão Carvalho and Others v. The European Parliament and the Council (The People's Climate Case) sobre mitigació insuficient (pendent el recurs de casació al TJ de la UE contra la sentència del TG de la UE de 8/5/2019 que inadmet el recurs d'anul·lació)
- Environnement Jeunesse v. Canada per insuficient mitigació (pendent del recurs apel·lació al Tribunal d'Apel·lació del Quebec contra la sentència del Tribunal Superior del Québec d'11/7/2019 que inadmet la class action del grup de joves quebequesos fins a 35 anys contra el Govern del Canadà).

2. Tipus de litigació climàtica

➤ Pendants

- Zoubek et al. v. Austria sobre exempcions fiscals al querosè pel vols domèstics (recurs presentat el 20/2/2020 per Greenpeace i 8000 ciutadans al Tribunal Constitucional).
- Lho'imggin et al. v. Her Majesty the Queen sobre la política climàtica i projectes d'emissió de GEH (recurs presentat el 10/2/2020 per dues cases d'un grup indígena contra el Govern del Canadà al Tribunal Federal).
- La Rose v. Her Majesty the Queen sobre la política climàtica i projectes d'emissió de GEH (recurs presentat el 25/10/2019 per 15 nens i joves contra la Reina i l'Advocat General del Canadà al Tribunal Federal).
- EU Biomass Plaintiffs v. European Union contra la Directiva d'energies renovables II sobre la biomassa no sigui energia renovable (recurs d'anul·lació presentat el 4/3/2019 al TG de la UE per particulars i ONGs de sis estats (Estonia, Irlanda, França, Romània, Eslovàquia i USA).
- Notre Affaire à Tous and Others v. Govern francès per la inactivitat sobre canvi climàtic per manca d'objectius de mitigació, incrementar ER i limitar consum d'energia (recurs presentat el 15/2/2019 contra l'Estat francès per 4 ONG (Nature et l'Homme (FNH), Greenpeace France, Notre Affaire à Tous and Oxfam France) al Tribunal Administratiu de Paris).

3. Situacions jurídiques protegides

Normativa internacional, UE i estatal

- Acord de Paris.
  - INDC + 1,5-2°.
  - No tenir present Acord de Paris ni quotes més enllà del 2050 (Plan B Earth and Friend of the Earth).
- Altres Convenis com el de Drets dels infants.
- Legislació estatal sobre canvi climàtic i altres relacionades (1800 lleis en 197 estats i UE amb legislació sobre canvi climàtic).
  - Llei de Protecció Climàtica d'Àustria (2011) que estableix objectius de reducció d'emissions per a diversos sectors, inclòs el de transport (In Re Viena).
  - Llei de resposta al Canvi Climàtic de 2007 (Thomson)
  - Dret d'immissions (Urgenda, Lliuya).
- Plans.
  - Pla Nacional de desenvolupament 2014-2018 de zero desforestació e l'Amazònia (Demanda Generaciones Futuras).

3. Situacions jurídiques protegides

També protecció de drets humans

- 37 casos.
  - 90% (2015-2020). I 10% (abans 2015).
  - La majoria a fora dels USA.
  - Estimats (23%), desestimats (29%) i pendents (48%).
  - La majoria contra estats.
- Previstos en el Dret internacional i en les Constitucions.
- Relació drets humans i medi ambient.
- Els drets humans comporten obligacions als estats per a la seva protecció:
  - Diversos informes de NU des de 2008.
  - Acord de Paris (prèambol): estats han de 'respect, promote and consider their respective obligations on human rights'.
- La vulneració de drets humans pot ser per decisions dels estats (legislació i plans insuficients, autoritzacions), inactivitat (no aplicació de la legislació o dels plans sobre canvi climàtic) o actuacions (desforestació).
- Reinterpretar i enfortir els deures ambientals dels poders públics i els requisits previstos a les lleis.

3. Situacions jurídiques protegides

Drets humans civils

- Ambientaltització de drets humans.
- David R. Boyd, UN Special Rapporteur on Human Rights and Environment, Statement on the human rights obligations related to climate change, with a particular focus on the right to life, October 25, 2018.
- TEDH:
  - Contaminación ambiental pot afectar drets humans civils.
  - Els estats tenen també un deure d'actuar per la protecció dels drets civils
  - Ponderació d'interessos en joc
  - Council of Europe, MANUAL ON HUMAN RIGHTS AND THE ENVIRONMENT, 2nd ed, 2012.
  - Drets humans examinats en els casos de litigació climàtica: Dret a la vida, dret a la intimitat, dret a la dignitat humana, dret a la llibertat, dret de propietat, dret a la salut i dret al treball.

3. Situacions jurídiques protegides

Drets humans civils

➤ Urgenda

- Dret a la vida i a la vida privada (art. 2 i 8 CEDH)
- “State is obliged by these provisions to take suitable measures if a real and immediate risk to people's lives or welfare exists and the state is aware of that risk”

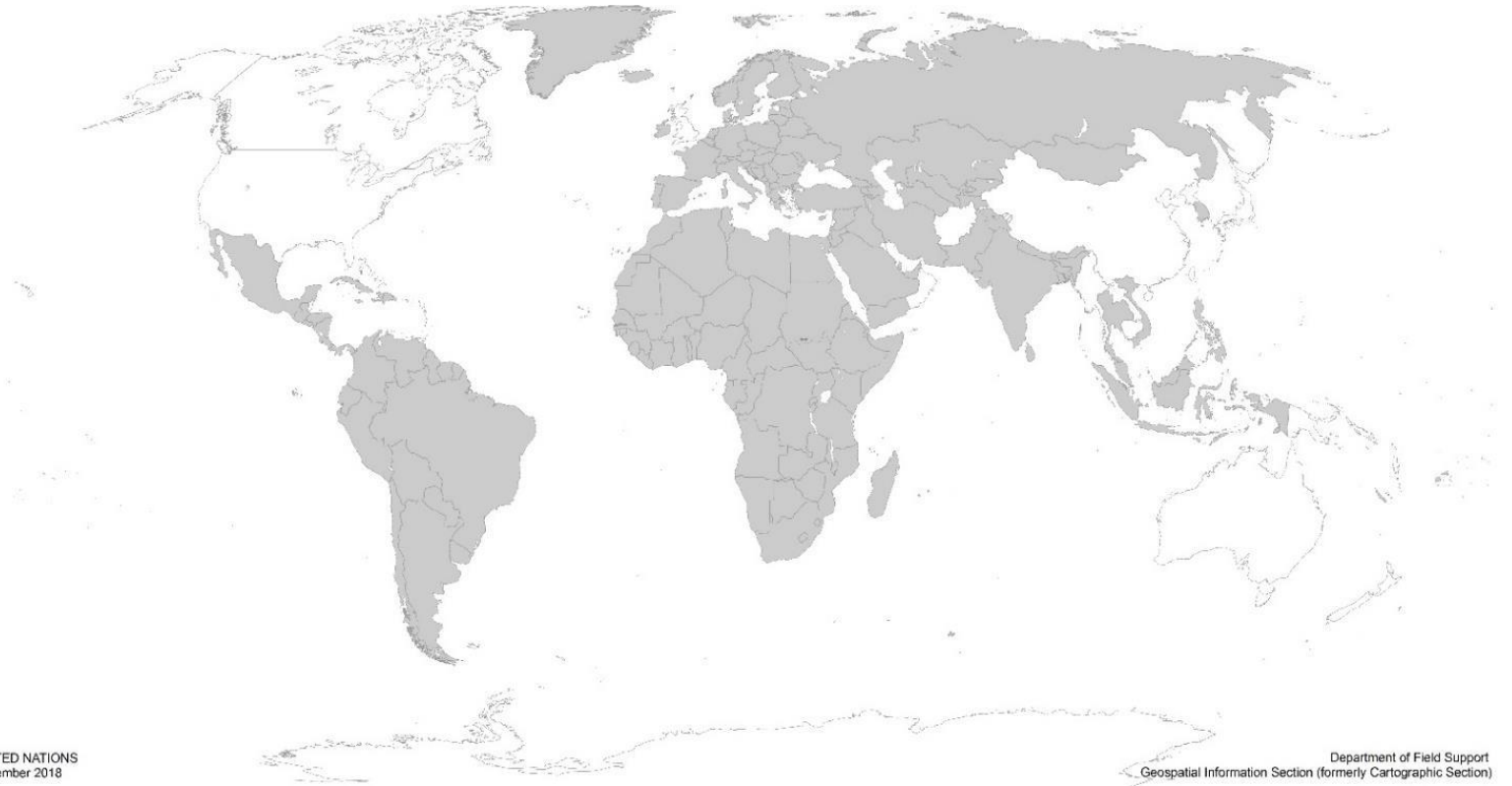

3. Situacions jurídiques protegides

Dret humà al medi ambient

- Inclou el dret a viure en un clima segur.
- Necessitat de reconeixement global del dret a un medi ambient
- Contingut procedimental: Aarhus Convention..
- Contingut substantiu: .
  - David R. Boyd, UN Special Rapporteur on Human Rights and Environment, Human rights obligations relating to the enjoyment of a safe, clean, healthy and sustainable environment, July 13, 2019
    - Obligation to 'enable affordable and timely access to justice and effective remedies for all, to hold states and businesses accountable for fulfilling their climate change obligations (par. 64)
- Casos (Demanda Generaciones Futuras, Leghari, In re Court, Natur og Ungdom, Ethanol)

3. Situacions jurídiques protegides

3. Situacions jurídiques protegides

Public trust (common law)

- Fideicomís públic de determinats béns obliga l'estat a protegir-los dels impactes del canvi climàtic (Juliana, La Rose, Ali).
- Medi ambient com a bé comú.
- Determinació dels béns inclosos: també l'aire?
- “Aplicable a disposiciones constitucionales que exigen que el gobierno proteja o se encargue de la gestión de recursos naturales partiendo del interés público” (PNUMA 2017).

3. Situacions jurídiques protegides

UE

- Ambientaltització de drets civils de la CDFUE: a la vida (art. 2) i integritat (art. 3).
- Cal un reconeixement i protecció efectiva del dret humà al medi ambient (37 CDFUE) ja sigui com a dret o interès públic amb participació de la ciutadania.

Estat espanyol

- TC i TS: ambientaltització de drets fonamentals per casos de contaminació, però encara no de canvi climàtic (art. 15 i 18 CE).
- TC i TS: interpretació reduccionista de l'art. 45 CE com a principi rector, si bé amb alguns pronunciaments receptius sobre els impactes negatius del canvi climàtic i molt tímidament sobre el principi de no regressió (SSTC 233/2015 i 132/2017).
- Cal reconèixer i protegir el dret humà al medi ambient com a dret i com a deure dels poders públics amb participació de la ciutadania (45 CE i EA).

4. Actuacions recurribles

Normativa i Plans sobre canvi climàtic

- Insuficiència 20% mitigació prevista en els plans sobre canvi climàtic (Urgenda).
- Insuficiència 20% al 2020 i 30% al 2030 quan hauria de ser 25% below 1990 levels by 2020 and at least 50% below 1990 levels by 2050 (Unión de Mujeres Suizas Mayores).
- Insuficiència Reglaments i Directives amb 40% de mitigació al 2030 previst en el Dret de la UE quan hauria de ser 50-60% (Cas Carvalho).
- 2 Lleis que no tenien present el canvi climàtic en activitats extractives (Cumbre Agraria).
- Modificació per la Comisión Regulatoria de Energía (CRE) de la norma oficial mexicana “NOM-016-CRE-2016”, per a incrementar el percentatge màxim d'etanol com oxigenant en les gasolines Magna i Premium (això és, fins a un 10%) (Etanol).
- Insuficiència de l'INDC (Thomson)
- Insuficiència del Pla Nacional de Mitigació (Friends of the Irish Environment).
- Incompliment de la quota del 40% de renovables del Pla de Canvi Climàtic (Family Farmers and Greenpeace Germany).

4. Actuacions recurribles

Actes administratius

- Permisos del Govern per explotar de petroli i gas al Mar Bàltic (Natur og Ungdom i Greenpeace Norden).
- Autorització del Govern per ampliar aeroport de Viena amb una tercera pista (In re Viena).
- Aprovació de jaciments de carbó (Ali).
- Ampliació de l'aeroport internacional de Heathrow (Plan B Earth and Friend of the Earth).

Inactivitat administrativa

- No haver aplicat la Política Nacional sobre Canvi Climàtic de 2012 i el Marc per a la Implementació de la Política per al Canvi Climàtic (2014-2030 que inclouen 734 “punts per a prendre mesures” , 232 de les quals va identificar com a prioritàries (Leghari).
- No restringir la urbanització i el trànsit vehicular i humà en una zona afectada pel desgel i desforestació derivada del canvi climàtic (In re Court).

4. Actuacions recurribles

Principi de separació de poders

- Àmbits polític del parlament i del govern no controlables judicialment per la concepció constitucional o interna de la separació de poders.
- Tribunals poden conèixer de la protecció de drets humans (Urgenda).
  - ‘The State has asserted that it is not for the courts to undertake the political considerations necessary for a decision on the reduction of greenhouse gas emissions. In the Dutch system of government, **the decision-making on greenhouse gas emissions belongs to the government and parliament**. They have a **large degree of discretion** to make the political considerations that are necessary in this regard. It is up to the courts to decide whether, in taking their decisions, the government and parliament have remained **within the limits of the law** by which they are bound. Those limits ensue from the **ECHR**, among other things. The Dutch Constitution requires the Dutch courts to apply the provisions of this convention, and they must do so in accordance with the **ECtHR’s interpretation** of these provisions. **This mandate to the courts to offer legal protection, even against the government, is an essential component of a democratic state under the rule of law”**

4. Actuacions recurribles

Principi de separació de poders

- The order that was issued **leaves it up to the State to determine which specific measures it will take to comply with that order**. If legislative measures are required to achieve such compliance, it is up to the State to determine which specific legislation is desirable and necessary. (Urgenda)
- 2 i 8 CEDH: “the **State’s obligation to take “suitable measures” includes “preventative measures against the danger”**, even if it is not certain that the danger will materialise... The judge may examine whether the measures taken by a State are **reasonable and appropriate**. The policy of a state in taking action must be consistent and the state must take action in a timely manner. A state must observe **due diligence** in its policy. The court can verify whether the policy pursued meets these requirements
- **Juliana:**
  - [T]he crux of th[e political question] injury is ... not whether the case is unmanageable in the sense of being large, complicated or otherwise difficult to tackle from a logistical standpoint,” but rather whether “a legal framework exists by which courts can evaluate ... **claims in a reasoned manner”**.”

4. Actuacions recurribles

Estat espanyol

- Limitació de la legitimació per interposar recursos al TC contra normes amb valor de Llei.
- Exclusió parcial dels actes de govern: només drets fonamentals, elements reglats i indemnitzacions.
- Reglaments.
- Actes Administratius.
- Inactivitat administrativa: molt restrictiva (bàsicament, per drets individuals).
- Actuació material: molt restrictiva (bàsicament, per drets individuals) .

5. Capacitat

Persones jurídiques

- ONGs.

Persones físiques

- Agricultors (Lliuya, Leghari, Carvalho).
- Dones majors de 75 anys (Dones Grans Suïsses).
- Nens i joves: Nens i joves de 8 a 19 anys (Juliana); 25 nens i joves entre 7 i 26 anys (Demanda Generaciones Futuras v. Minambiente); Nena de 7 anys (Ali); nena de 11 anys Ridhima Pandey (Índia) i 15 nens i joves + nens i joves canadencs presents i futurs (La Rose).

Persones físiques i ONGs

- Fundació Urgenda i 900 ciutadans (Cas Urgenda).
- 21 joves representados por la ONG Our Children's Trust contra el Govern dels Estats Units (Cas Juliana, admissió per la Cort de Districte d'Oregon al 2016, però desestimació al 2020).
- 3 famílies grangeres i Greenpeace Germany (Famílies grangeres).
- Ten families, including children, from Portugal, Germany, France, Italy, Romania, Kenya, Fiji, and the Swedish Sami Youth Association Sáminuorra (The People's Climate Case).

5. Capacitat

Grups sense personalitat jurídica

- Grup de joves quebequesos fins a 35 anys representats per l'ONG ENVironnement JEUnesse mitjançant una class action (pendent l'apel·lació contra la inadmissió perquè l'edat de 35 anys és arbitrària i no objectiva).

Natura

- Colòmbia: la Corte Suprema reconoce a la Amazonía colombiana como una “entidad sujeto de derechos”, así como el año pasado la Corte Constitucional lo hizo con el río Atrato. Esto significa que el Estado tiene el deber de protegerlo, conservarlo, mantenerlo y restaurarlo (Demanda Generaciones Futuras v. Minambiente).

UE

- Grups sense personalitat jurídica: molt casuístic.

Estat espanyol

- Només grups d'afectats d'usuaris i consumidors..

6. Legitimació

Casos

- Diversitat dels estats (PNUMA 2017).
- Drets civils individuals: el més emprat.
- Dret al medi ambient: força utilitzat.
- Acció popular (Cumbre Agraria): poc emprat.

UE

- Legitimació ambiental als tribunals estatals (dret o interès col·lectiu) arran del Conveni d'Aarhus i Dret derivat.
- Legitimació individual molt restringida en el recursos contra la UE davant del TJUE (recursos d'anul·lació, d'omissió i responsabilitat per danys): Carvanho
- Insuficiència dels mecanismes de la UE per fer front als incompliments del Dret de la UE pels estats:
- Recurs d'incompliment contra els estats davant del TJUE: només legitiimació de la Comissió i d'altres estats.
- Procediment d'infracció davant de la Comissió: només denunciants.
- Qüestió prejudicial: decisió del jutge estatal.

6. Legitimació

Estat espanyol

- Legitimació per interès legítim col·lectiu ambiental: ONGs que compleixen el requisits jurisprudencials (manca d'ànim de lucre, finalitats estatutàries de protecció ambiental i test de benefici o perjudici de la sentència a aquestes finalitats ambientals).
- Legitimació per habilitació legal: ONGs que compleixen els requisits de l'art. 23 Llei 27/2006.
- Acció popular o pública: determinades lleis ambientals.
- Ministeri Fiscal: en molt poques lleis ambientals.

7. Pretensions i contingut de les sentències

Reparacions convencionals / modificacions de polítiques climàtiques.

Contingut sentències:

- Declaratòries del drets.
- Anul·lació de normes, plans i actes.
- Condemnes a fer una major mitigació o adaptació o prevenció dels impactes al medi ambient.
- Supervisió judicial.

7. Pretensions i contingut de les sentències

Estimatòries

- Inconstitucionalitat de 2 Lleis que no tenien present el canvi climàtic en activitats extractives (Cumbre Agraria).
- Inconstitucionalitat de la normativa regulatòria Etanol).
- Anul·lar l'aprovació de projectes (Heathrow, In re Vienna,
- Condemna al Govern d'Estats Units de regular els GEH del transport ja que la negativa és arbitrària i no justificada i no té en compte el consens científic sobre els impactes dels GEH (Cas Massachussets).
- Condemna al Govern a reduir GEH en un 25% al 2020 respecte al 1990 enlloc del 14-17% respecte al 2005 (Urgenda).

7. Pretensions i contingut de les sentències

Estimatòries

- Condemna al Govern de Colòmbia (Demanda Generaciones Futuras):
  - Presentar en 4 meses un plan de acción para hacerle frente a la deforestación en la Amazonia, principal causante del cambio climático en el país
  - Ordenar a la Presidencia, y a los ministerios de Medio Ambiente y de Agricultura, a formular en 5 meses un “pacto intergeneracional por la vida del Amazonas colombiano”, con la participación de los tutelantes, las comunidades afectadas, y organizaciones científicas y de investigación, para reducir a cero la deforestación y las emisiones de gases de efecto invernadero.
  - Ordenar a los municipios de la Amazonia actualizar sus Planes de Ordenamiento Territorial en un plazo de cinco meses, y contar con un plan de acción de reducción de la deforestación a cero con estrategias medibles y estrategias de adaptación al cambio climático.
  - Ordenar a las Corporaciones Autónomas de la Amazonía (Corporación para el Desarrollo Sostenible del Norte y Oriente Amazónico, Cormacarena y Corpoamazonía) a realizar en 5 meses un plan de acción para reducir la deforestación.
  - Ordenar al Estado colombiano que cumpla la promesa que hizo en la Cumbre de Cambio Climático en París en 2015, en el sentido de reducir a cero la deforestación neta para 2020.

7. Pretensions i contingut de les sentències

Estimatòries

- Condemna al Govern del Pakistà (Leghari):
  - Instruir a varios ministerios gubernamentales para que nombraran “una persona responsable para cambio climático” que contribuyera a la implementación del Marco y presentaran una lista de medidas para el 31 de diciembre, 2015,
  - Crear una Comisión para el Cambio Climático integrada por representantes de ministerios clave, de las ONG y técnicos expertos para supervisar los avances del gobierno. El 14 de septiembre la corte emitió una decisión complementaria, mediante la cual nombraba 21 personas investidas con varios poderes, que se integrarían a la Comisión
- Condemna a las autoritats de Himachal Pradesh ((In Re Court):
  - Tomar medidas severas (random pollution checks, restricting transport in certain areas to compressed natural gas and electric buses, and implementing a reforestation program. These measures must be overseen by a Monitoring Committee that makes quarterly reports to the court) para la protección contra los daños ambientales que podrían resultar más probables y extremos ocasionados por el cambio climático en una àrea ambientalment sensible de l’Himalàia.

7. Pretensions i contingut de les sentències

Principis generals

- “Duty of care” (Dret internacional, dret constitucional, common law, i, en particular, art. 2 i 8 CEDH) i equitat, prevenció i de protecció alta (CMNUCC, 193 TFUE i Constitucions) (Urgenda, Natur og Ungdom i Greenpeace Norden, PUSH Sweden).

- Principi de precaució (Etanol).
  - “principio de precaución ambiental”, el cual obliga a que se lleve a cabo una evaluación con la mayor información científica posible, respecto a los potenciales daños que el incremento de etanol para esos fines podría generar en el medio ambiente” sense que pugui ser acordada directament per una Agència.

- Principi de participació (Etanol).

7. Pretensions i contingut de les sentències

Relació de causalitat:

- Principi de precaució.
- **Consens científic** sobre les causes i impactes del canvi climàtic –IPCC- (Urgenda).
  - “sufficient causal link could be assumed to exist between the Dutch greenhouse gas emissions, global climate change and the effects (now and in the future) on the Dutch living climate’.
  - Even though GHG emissions occur worldwide, ‘The consequences of those emissions are also experienced around the world.’ It found that under the United Nations Framework Convention on Climate Change
  - ‘all member countries must take measures to prevent climate change, in accordance with each country’s specific responsibilities and capabilities. **Each country is thus responsible for its own share.** That means that a country can not escape its own share of the responsibility to take measures by arguing that compared to the rest of the world, its own emissions are relatively limited in scope and that a reduction of its own emissions would have very little impact on a global scale. The State is therefore obliged to **reduce greenhouse gas emissions from its territory in proportion to its share of the responsibility.** This obligation of the State to do “**its part**” is based on **Articles 2 and 8 ECHR**, because there is a grave risk that dangerous climate change will occur that will endanger the lives and welfare of many people in the Netherlands”

7. Pretensions i contingut de les sentències

Concreció objectius de mitigació: 25% 2020 (Urgenda):

➤ **Consens científic**

- “When giving substance to the positive obligations imposed on the State pursuant to Articles 2 and 8 ECHR, one must take into account **broadly supported scientific insights** and internationally accepted standards. Important in this respect are, among other things, the **reports from the IPCC**. The IPCC is a scientific body and intergovernmental organisation that was set up in the context of the United Nations to handle climatological studies and developments. The IPCC's 2007 report contained a scenario in which the warming of the earth could reasonably be expected to be limited to a maximum of 2oC. In order to achieve this target, the **Annex I countries (these being the developed countries, including the Netherlands) would have to reduce their emissions in 2020 by 25-40%, and in 2050 by 80-95%, compared to 1990.**”
- “At the annual climate conferences held in the context of the UNFCCC since 2007, virtually every country has regularly pointed out the necessity of acting in accordance with the scenario of the IPCC and achieving a 25-40% reduction of greenhouse gas emissions in 2020. The scientifically supported necessity of reducing emissions by 30% in 2020 compared to 1990 has been expressed on multiple occasions by and in the EU. “

7. Pretensions i contingut de les sentències

Concreció objectius de mitigació: 25% 2020 (Urgenda):

➤ **Consens científic**

- “Furthermore, since 2007, a broadly supported insight has arisen that, to be safe, the warming of the earth must remain limited to 1.5oC, rather than 2oC. The Paris Agreement of 2015 therefore expressly states that the states must strive to limit warming to 1.5oC. That will require an even greater emissions reduction than was previously assumed.”
- “All in all, there is a **great degree of consensus on the urgent necessity for the Annex I countries to reduce greenhouse gas emissions by at least 25-40% in 2020**. The consensus on this target must be taken into consideration when interpreting and applying Articles 2 and 8 ECHR. The urgent necessity for a reduction of 25-40% in 2020 also applies to the Netherlands on an individual basis.”

➤ **Manca de justificació de l'estat de nivells més baixos:**

- “The State has not explained why a lower reduction can be considered justified and can still lead in time to the final goal accepted by the State.due to the risk of dangerous climate change that could also seriously affect residents of the Netherlands in their right to life and wellbeing.”

7. Pretensions i contingut de les sentències

Ponderació d'interessos (en particular, objectius mitigació Lleis canvi climàtic):

- “Los beneficios puramente económicos que, en su caso, pueda generar el incremento del porcentaje de etanol en las gasolinas, como oxigenante (al abaratar presuntamente el precio de tales combustibles), deben ser ponderados y confrontados contra los potenciales riesgos que ello podría deparar al medio ambiente y las obligaciones estatales de reducir las llamadas emisiones de “gases invernadero” (gases contaminantes) y por tanto, combatir el fenómeno del cambio climático” (Etanol).

Major intensitat del control judicial pels drets humans (Urgenda, Natur og Ungdom i Greenpeace Norden, Friends of the Irish Environment).

7. Pretensions i contingut de les sentències

UE

➤ TJUE:

- Àmplia deferència al legislador i a la Comissió per fer avaluacions complexes, però tendència a exigir una major justificació (fets, dades científiques, etc.).
- Estat espanyol: STJUE 20 de setembre de 2017 (Electdey Carcelén et al (C 215-216, 220-221/16): sobre QP del TSJ Castilla La Mancha: cànon sobre producció elèctrica (també renovables) no és contrari a la Directiva 2009/28 i els estats tenen un ampli marge per aconseguir el 20% de renovables pel 2020
- Inaplicació i, si ho preveu el dret intern, nul·litat de les normes estatals contràries al Dret UE (principi de primacia): caldria abandonar la doctrina de l'efecte directe.

7. Pretensions i contingut de les sentències

Estat Espanyol:

- Normes amb rang de Llei: anul·lació pel TC i inaplicació per qualsevol tribunal si és contrari al Dret de la UE.
- Normes reglamentàries i actes discrecionals.
- Control negatiu de la discrecionalitat administrativa.
  - Anul·lació.
  - Condemna a actuar dins del marge discrecional.
- Control positiu quan l'actuació és reglada.

9. Execució de sentències

- Primordial per materialitzar les sentències de condemna.
- Estat espanyol:
  - Fonament constitucional específic (art. 24.1, 117.3 i 118 CE).
  - Legitimació de les parts i de les persones afectades.
  - Reforçar els mitjans d'execució forçosa al medi ambient.
  - Interpretar restrictivament els casos de substitució judicial de la sentència i, en el seu cas, ececució per equivalent ecològic.

10. Limitacions econòmiques

- **Elevats costos dels plets ambientals:** honoraris d'advocats i de procuradors, taxes i dipòsits judicials, proves (en especial, pericials), fiances i condemnes en costes.
- **Relació econòmica desigual** entre les parts: ciutadans i grups versus empreses i administracions.
- **Manca d'un dret o interès individual** o rescabament econòmic que compensi les despeses del judici.
- La defensa legal del medi ambient com a bé jurídic col·lectiu: la **funció social dels ciutadans i grups en la defensa legal ambiental**.
- El **paper del dret** per superar aquestes limitacions econòmiques.
  - **Poc interès al dret espanyol:** visió formal de l'accés a la justícia en medi ambient.
  - **Tema central en altres ordenaments** com el dret nord-americà: visió material de l'accés a la justícia en medi ambient (*public interest litigation* i *citizen suits*).
- **Defensa judicial del medi ambient:** finançament públic/privat i mesures jurídiques específiques.

10. Limitacions econòmiques

- **Requisits generals d'accés a la justícia (Aarhus Convention):**
  - **Protecció real i efectiva:** l'efectivitat com a característica principal de la protecció del dret al medi ambient.
  - **El cost no sigui prohibitiu** (art. 9.4).
  - **Els procediments judicials siguin equitatius** (art. 9.4).
  - **Els estats han d'establir mecanismes per eliminar o reduir els obstacles financers o d'altra mena que obstaculitzin l'accés a la justícia** (art. 9.5).

10. Limitacions econòmiques

➤ UE

- El **cost no sigui excessivament onerós** (Directiva 2011/92/UE i Directiva 2008/1/CE).
- Els **procediments judicials siguin justos i equitatius** (Directiva 2011/92/UE i Directiva 2008/1/CE).
- **Assistència jurídica gratuïta** a qui no disposi de recursos suficients i sigui necessari per garantir l'efectivitat de l'accés a la justícia (art. 47 Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea).
- **STJUE 1 de abril de 2013** (Edwards y Pallikaropoulos, C-260/11).
  - Definició “cost no sigui excessivament onerós”.
  - Llibertat dels estats per establir els diversos mecanismes.
  - Límits a aquesta llibertat dels estats
- **STJUE 13 de febrer de 2014** (Comissió Europea c. Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord, C-530/2011) .
  - Previsibilitat raonable de les costes i de la seva quan

10. Limitacions econòmiques

➤ Estat espanyol

- **Barreres econòmiques importants i insuficiència dels mecanismes per suprimir-les o reduir-les.**
  - Accés formal a la justícia
  - Com el Conveni d'Aarhus i dret de la UE, hi ha principis generals a nivell constitucional per superar les barreres econòmiques
  - Tots aquests principis generals no han estat plenament desenvolupats.

10. Limitacions econòmiques

➤ **Mecanismes per superar les barreres econòmiques :**

➤ **Ampliació del dret a l'assistència jurídica gratuïta**

- Augmentar els llindars per a les persones físiques actores populars més enllà dels actuals:
  - 12.908,6€ (ingressos bruts anuals per a unitats familiars d'1 persona).
  - 16.135,97€ (ingressos bruts anuals per a unitats familiars fins a 3 persones).
- A totes les entitats sense ànim de lucre que tinguin per finalitat la protecció ambiental. Superar els requisits actuals:
  - Insuficiència de recursos
    - Associacions d'utilitat pública i fundacions.
    - 19.362,09€ (resultat comptable).
  - Reconeixement legal
    - Determinades associacions (per exemple, cal 2 anys d'antiguitat).

➤ **Règim especial de condemna en costes.**

➤ **Reemborsament de les despeses administratives i judicials.**

➤ **Eliminació dels dipòsits judicials.**

➤ **Replantejament de les fiances per atorgar mesures cautelars**

Conclusions

- El poder judicial pot **controlar i forçar a què els poders legislatius i executius actuin de forma més decidida en la lluita contra l'emergència climàtica** i, excepcionalment, substituir les seves decisions.
- Cal una **major conscienciació dels jutges** (formació i informació).
- El litigis són **una eina més en la lluita contra l'emergència climàtica**.
- La **mobilització social** és imprescindible per garantir l'efectivitat de la lluita contra l'emergència climàtica.